

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.20.875/2020/4.

A tanács tagjai: . Puskás Péter a tanács elnöke
. Kocsis Ottilia előadó bíró
. Magosi Szilvia bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Perenyei Ügyvédi Iroda,
ügyintéző: dr. Perenyei Tamás ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Nagy Péter Pál ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla
14.Gf.40.172/2020/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék
37.G.41.670/2019/10. (14. számon kijavított)

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- A 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a Kormány által az állami vérellátó szolgálat feladatainak ellátására kijelölt, az egészségügyért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv, míg az alperes gazdasági társaság főtevékenysége vérplazma alapú gyógyszerkészítmények gyártása, fejlesztése, forgalmazása. A felperes a 2009. június 3-án, majd 2011. március 25-én határozatlan időtartamra

kötött „Együttműködési szerződés”-ben azt vállalta, hogy az alperesnek a kikötött térítési díjért átadja az általa, továbbá a vele szerződéses viszonyban álló kórházi transzfúziós osztályok által gyűjtött teljes vérből előállított friss fagyasztott plazma

- [1] (továbbiakban: FFP) transzfuziológiai célra nem szükséges mennyiségét „tovább-feldolgozás” - stabil vérkészítmények előállítása - céljából. A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: KEHI) által a felperes 2008-2012. közötti gazdálkodásáról készített „Ellenőrzési Jelentés” (a továbbiakban: KEHI jelentés) szerint a szerződésben kikötött térítési díj a vér- és vérkészítmény-ellátás egyes szakmai követelményeiről, valamint a vér és vérkészítmények térítési rendjének átmeneti szabályairól szóló 12/1992. (VI. 26.) NM rendelet (továbbiakban: NMr.1.) 2. § (3) bekezdését megsértve, a jogszabályban meghatározottnál 57-74 %-kal alacsonyabb. A szerződő peres felek 2014. szeptember 17-i egyeztetéséről felvett jegyzőkönyv szerint a felperes követeli a jogszabályba ütköző, ezért érvénytelen szerződéses díj és a jogszabályi térítési díj különbözetét.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes a keresetében kérte elsődlegesen a semmis szerződések 40.040 forint/kg térítési díjon történő érvényessé nyilvánítását és az alperes kötelezését 11.384.627.265 forint és kamata megfizetésére [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: rPtk.) 200. § (2), 239. § (1) bekezdése], másodlagosan feldolgozás [rPtk. 133. § (1), a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 5:65. § (1) bekezdése]; harmadlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén [rPtk. 361. § (1), 363. § (2), Ptk. 6:579. § (1) bekezdése, 6:580. §]. Érvei szerint a szerződések térítési díjra vonatkozó rendelkezései a hatósági ár alkalmazását előíró NMr.1. 2. § (3) bekezdésébe, a hatósági ár mértékét meghatározó, az egészségügyi szakellátás társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 9/1993. (IV. 2.) NM rendelet (továbbiakban: NMr.2.) 9/A. §-ába és 13. számú mellékletébe ütköznek, a nemzeti vérkészlettel való gazdálkodás szabályairól szóló 114/2000. (VI. 29.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kr.1.) 4. § (1) bekezdése alapján a térítési díj hatósági ár.
- [3] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a hivatkozott rendeletek hatálya nem terjed ki rá. Elévülési kifogást emelt a 2012. májusát megelőző követeléssel szemben.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság a kijavított ítéletével a keresetet elutasította. Az indokolásban az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eü.tv.) 223. § (1) bekezdése felhívásával rögzítette, hogy a vérellátás a törvény által szabott keretben magába foglalja a vér és vérkészítmények előállítását, tárolását, elosztását és felhasználását: a vérellátás feladatát a gyógyításhoz szükséges vér és vérkészítmények biztosítása körében a 225. § (1) bekezdés a)-j) pontjai, a vérkészítmények terápiás felhasználása körében a 225. § (2) bekezdése szabályozza. A Kr.1. szabályozta a nemzeti vérkészlettel való gazdálkodást, az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére, vizsgálatára, feldolgozására, tárolására és elosztására vonatkozó minőségi és biztonsági előírásokról, valamint ezek egyes technikai követelményeiről szóló 3/2005. (II. 10.) EüM rendelet (továbbiakban: EüM rendelet) az emberi vér és vérkomponensek elosztását, az NMr. 1. és NMr. 2. a térítés rendjét. A felperes az OVSZ rendelet alapján önállóan működő és gazdálkodó közszolgáltató költségvetési szervként felel a biztonságos vérellátásért és a vérkészítményekkel való - nemzetközi szerződésben is vállalt - nemzeti önellátás megvalósításáért. Miután e jogszabályok az Eü.tv.-ben meghatározott vérellátásra vonatkoznak, azok egységesen, egymásra tekintettel értelmezendők és alkalmazandók, együtt adják az ahhoz szükséges szabályokat és feltételeket, hogy a levett teljes vérből a labilis vérkészítményeket elő lehessen állítani és a betegnek be lehessen adni. A Kr.1. 1. §

b) és d) pont, a 6. § (1)-(2) bekezdés, az NMr.1. 2. §, az NMr.2. 9/A. § értelmezésével levont következtetése szerint azok az Eü.tv.-ben hivatkozott vérellátáshoz szükséges vérellátási szerződésre vonatkoznak, amely szerződést a felperes annak érdekében köti meg, hogy a vérkészítmény a beteghez eljusson. Az NMr.1. 2. § (1) bekezdésében hivatkozott térítési díjra vonatkozó külön jogszabály - NMr.2. 9/A. § - szerinti térítési díj tehát a vérellátási szerződésekre vonatkozik. Az alperes által átvett FFP a szerződés szerint is a felperes által gyógyászati céllal előállított, a vérellátásban fel nem használt vérkészítmény. A felek szerződése a fentiekből következően sem alanyukat, sem tárgyukat, sem céljukat tekintve nem részei a vérellátásnak, nem vérellátási szerződések. Az NMr.1. és az NMr.2. - a személyi és tárgyi hatályára, a vérellátási rendszer szabályozásában betöltött szerepe miatt - csak a vérellátásra felhasznált vér és vérkészítmények felperes és a felhasználók közti vérellátási szerződéssel való átadásra, a vérellátó állomások közti vér és vérkészítmény átadásra és az NMr.2. § (3) bekezdése szerinti egyéb átadásra vonatkozhat. Az alperes nem egészségügyi intézmény és nem felhasználó, hanem gyártó, így reá ezen - a vérellátásra vonatkozó rendelkezéseket - nem lehet alkalmazni. Az NMr.1. 2. § (3) bekezdésében az egyéb átadásra tett utalás sem vonja a Kr.1. 4. §-a szerinti megállapodást a vérellátás körébe, hiszen annak - így a perbeli szerződéseknek is - alanya, tárgya és célja eltérő. A gyártó és a vérellátás felhasználója nem azonos: a felhasználó terápiás céllal adja be a betegnek a vért vagy a vérkészítményt, míg a gyártó a fel nem használt terápiás labilis készítményből stabil készítményt állít elő. Az NMr.1. és az NMr.2. - a hatósági ár megállapításának az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (továbbiakban: Ártörvény) 7. § (1) és 9. § (2) bekezdésébe foglalt szabálya szerint - nem utal címében a hatósági ár megállapítására és nem hivatkozik felhatalmazásra. Erre tekintettel a térítési díj nem hatósági ár, nem vonatkozhat rá az Ártörvény. Az érvényes szerződésekre tekintettel a kereset feldolgozás és jogalap nélküli gazdagodás címén sem alapos.

- [5] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése és az alperes perköltségre vonatkozó csatlakozó fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helyben hagyta. Az indokolásában rögzítette, hogy az alperes a felperes által átadott FFP-ből készített gyógyszereket harmadik személynek Magyarországon és külföldön értékesítette. A perbeli szerződések a felek jogi álláspontjának megfelelően az rPtk. 365. § (1) bekezdése szerinti adásvételi szerződések. Az érvénytelenségi kereset megalapozására hivatkozott jogszabályok, az NMr.1., NMr.2. és a Kr.1. hatálya a gyógyszergyártó gazdasági társaság alperesre és az általa kötött perbeli megállapodásokra a másodfokú bíróság szerint sem terjed ki. Az e rendeletek szerinti térítési díjat a vérellátási szerződésben kell fizetni, az alperes által átvett FFP pedig a vérellátásban fel nem használt vérkészítmény. Az NMr.2. 9/A. §-a szerint a 13. számú melléklet a felperestől a felhasználó intézmények által igényelt vérkészítmények térítési díját tartalmazza. Az NMr.2. hatályára a preambulumból lehet következtetni: a minisztert a rendeletalkotásra felhatalmazó jogszabály a társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól és azok 1993. évi költségvetéséről szóló 1992. évi LXXXI. törvény 40. § (5), az egészségügy társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 52/1993. (IV. 2.) Korm. rendelet 40. § (4), 1996. január 1-jétől az egészségügy társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 103/1995. (VIII. 25.) Korm. rendeletnek a fekvőbeteg ellátás finanszírozására vonatkozó 25. § (4) bekezdése. A népjóléti miniszter tehát a hatásköre alá tartozó egészségügyi intézmények közötti elszámolásban alkalmazandó térítési díjakról rendelkezett, amikor a vérkészítmények térítési díját meghatározta. Az NMr.1. 1. § (1) bekezdés egyértelmű rendelkezése szerint hatálya egyes egészségügyi intézményekre, intézetekre, a vérellátó állomásokra terjed ki. A felperes a Kr.1. 4. § alapján a frissen fagyasztott plazma alapanyagot a hazai szükséglet biztosítása érdekében - szerződés alapján - a gyártó részére feldolgozás céljából átadja. A Kr.1. 1. § szerint e rendelet alkalmazásában hazai szükséglet: a nemzeti vérkészlet összetevőivel kapcsolatos, a kötelező általános egészségbiztosítás, valamint az Eü. tv. 142. §-ában meghatározott, a központi költségvetésből fedezett egészségügyi szolgáltatások körében támasztott,

orvosilag elismert felhasználói igény [e] pont]. A felhasználó pedig olyan egészségügyi szolgáltató, amely a vérkészítményeket a betegeknek gyógyítási céllal beadja vagy a külön jogszabály szerinti kontrollált otthoni kezelés céljából azt átadja [c] pont]. A perbeli megállapodások alapján a felperes a transzfuziológiai célra nem szükséges FFP mennyiséget adja át további felhasználás céljából térítés ellenében. Azaz az alperessel nem a Kr.1. 1. § szerinti hazai szükséglet biztosítására szerződött, az alperesnek a térítési díj megfizetésén túl kötelezettsége nem volt. Az Eü.tv. 223. § (5) bekezdése értelmében a vérellátási feladatokat ugyan a felperes végzi, azonban a perbeli, transzfuziológiai célra nem szükséges FFP átadására kötött szerződések nem tartoznak ebbe a körbe. Az Eü.tv. 223. § (1), 225. § (1)-(2) bekezdése értelmében a vérellátás fogalma alá csak a gyógyításhoz szükséges vér és vérkészítmények biztosítására, illetőleg a vérkészítmények terápiás felhasználására irányuló egészségügyi és társadalmi tevékenység tartozik. A felperes, mint gyógyszergyártási alapanyag szállító a szerződések teljesítésével hozzájárult az alperes gyógyszergyártási tevékenysége elvégzéséhez, labilis vérkészítményből stabil vérkészítmény előállításához, azzal az alperes részére szabadon rendelkezett.

- [6] A másodfokú bíróság szerint a felperes által először a fellebbezésben új jogszabályhely megjelölésével hivatkozott új semmisségi okot hivatalból a bíróságnak nem kellett észlelnie a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a)-b) pontjában írt feltétel, a csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisség és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 235. § (1) bekezdésében írt feltétel hiányában. A szerződések jogszabályba ütközése körében a versenyeztetés és a vagyonkezelő M. Zrt. előzetes jóváhagyásának hiánya folytán új jogszabályhely megjelölése a Pp. 247. § (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban tiltott keresetváltogatás.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a keresetének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályként jelölte meg az Eü.tv. 224. §, 225. §, az NMr.1. 2. § (1)-(4) bekezdése, az NMr.2. 2. § (1) bekezdés a)-c) pontja, a 9/A. §, a 13. számú melléklet, a Kr.1. 1. §, 4. §, 6. §, az EÜM rendelet 1. §, 5. §, 2. § 13-17. pontja, 25. § (6) bekezdése, az rPtk. 200. § (2) bekezdése, 205. §, 237. §, 239. § (1) bekezdése, az új Ptk. 6:95. §, 6:58. §, 6:110. §, 6:113. § (1) bekezdése, 6:114. § (1) bekezdése, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. (Jat.) 15. § (1) bekezdés, 16/A. § (1) bekezdés, a jogalkotási tevékenység részletes szabályozására szolgáló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet a 69. §, a Pp. 3. § (2) bekezdése, 141. § (2) és (6) bekezdése, 121. § (1) bekezdés c) pontja, 215. §, 235. § (1), 247. § (1) bekezdése rendelkezését azzal, hogy az eljárási szabálysértés együtt járt az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (továbbiakban: Vagyontv.) 1. § (2) bekezdés és 33. § (1)-(2) bekezdés, és az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet (Vagyontv.vhr.) 1. § (5) és az rPtk. 234. § (1) bekezdése sérelmével is. Kifogásolta az 1/2005. (VI. 15.) PK vélemény és a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény mellőzését. Az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt eljárási jogszabálysértést azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta a fellebbezésében a semmisség kapcsán megjelölt új jogszabályt és nem róta az elsőfokú bíróság terhére a fellebbezésben megjelölt jogszabályokba - Vagyontv. és Vagyontv.vhr. - ütközés hivatalbóli észlelésének az elmulasztását. Az anyagi jogszabálysértés álláspontja szerint abban állt, hogy a másodfokú bíróság az irányadó anyagi jogi jogszabályokat tévesen értelmezte, így helytelenül alkalmazta. A megállapodások kapcsán irányadó „vezér jogszabály” az Eü.tv. vérellátásra vonatkozó szabályai [224. §, 225. §, 227. § (1) bekezdése] szerint vérellátási feladat a vérkészítmények elosztása: közvetlen gyógyászati célra egészségügyi szolgáltatók és a véralapanyagok tovább-feldolgozók részére történő átadása. Az arra irányadó jogszabályok az NMr.1., az NMr.2., a Kr.1., az EÜM rendelet. Abból, hogy az NMr.1. a

vérkészítményért térítési díjat fizetni köteles szervezetként kizárólag a vérellátó állomásokat és az azzal nem rendelkező egészségügyi intézményeket nevesíti, látszólag az a következtetés vonható le, hogy a tovább-feldolgozásra átadott vérkészítményért nem kell térítési díjat fizetni. Ezen következtetés helyességét kizárják az alábbi tények: a vérkészítmények előállítása a felperes részére jelentős költségtényező; a vérkészítmények alapvető, nélkülözhetetlen alapanyagai egyes gyógyszerkészítményeknek. Az ezeket előállító gyógyszergyártó vállalatok profitorientált cégek, akik a termékükért ellenértékhez jutnak. A vérkészítmények térítési díjáról szóló NMr.2. 13. számú melléklete 5. és 6. alatt az FFP-t is feltünteti az ahhoz rendelt térítési díjjal. A tárgyi hatály szempontjából iránymutató lehet az NMr.1. jogszabályt megelőző a vér és vérkészítmény térítési rendjéről szóló 18/1990. (V. 10.) SZEM rendelet 2. §-a, amely nevesíti a H. O. és K. Intézetet, amely a plazma alapanyagért térítési díjat volt köteles fizetni. A felek szerződése alapján történő FFP, mint vérkészítmény és gyógyszergyártáshoz szükséges alapanyag átadása esetében alkalmazni kell az NMr.2. 13. számú mellékletében rögzített térítési díjat. A jogalkotó valamennyi vérkészítmény árát kötelezően alkalmazandó térítési díj formájában határozta meg, a felperes, mint FFP-t előállító vérellátó állomás a térítési díjtól csak felfelé térhet el. A megállapodások az Eü.tv. 225. § (1) bekezdés e) pontja szerinti vérellátási feladatot, azaz a vérkészítmények előállítását szabályozták. Az alperest az NMr.1. vonatkozásában felhasználóként nem a Kr.1. definíciója szerint, hanem a köznap értelemben kellett értelmezni. Emellett szól az is, hogy a Kr.1. 2012. október 31. napjától nem hatályos, azóta egy üres halmazt jelentő személyi kör lett volna. Az NMr.2.-t pedig az NMr.1. 2. § (1) bekezdése nevesíti, mint olyan külön jogszabályt, amely a térítési díj összegét megszabja. A térítési díj az NMr.2. mellékletében került elhelyezésre, ezért nem releváns, hogy az NMr.2. a szöveges részében mit deklarál.

- [8] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítéletet hatályában fenntartani.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [9] A felülvizsgálati kérelem nem alapos, a jogerős ítélet a hivatkozott okokból nem jogszabálysértő.
- [10] A Pp. 270. § (2) bekezdés alapján a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek az elsőfokú ítéletet támadó érveit nem értékelte. Érdemi elbírálásra az a felülvizsgálati kérelem alkalmas, amely a jogerős ítélettel megsértett jogszabályhelyet nem pusztán megjelöli, hanem a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, azokkal összefüggő jogi érvelését is előadja, azokra vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, azaz a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti [Pp. 272. § (2) bekezdése, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. 4.]. A felperes a felülvizsgálati kérelmében felsorolt számtalan jogszabályhely rendelkezésének a megsértését nem, vagy nem teljes körűen indokolta, a Kúria azonban a jogerős ítéletet csak a tartalmában is körülírt jogszabálysértésekre korlátozottan bírál(hat)ta felül. A Kúria a másodfokú bíróság helyes érdemi döntésével és annak helytálló indokaival is egyetértett, a felülvizsgálati kérelemnek a jogszabálysértés mibenlétét is kifejtő érvei kapcsán a következőkre utal:
- [11] Nem történt a másodfokú eljárásban az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatású eljárási jogszabálysértés. Az érdemi döntésének meghozatalakor reformatórius jogkörben eljáró másodfokú bíróságot a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátain túl a bizonyítás eredményének felülmérlegelésében, új tényállás megállapításában, annak eredményeként az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatásában kötötte a Pp. 235. § (1) bekezdés második mondatába foglalt rendelkezés is, amely azzal az együttes két feltétellel engedi a fellebbezésben új tény állítását, ha az új tény az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására és az elbírálása esetén reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. A fellebbezésnek az új tényre (bizonyítékra) irányuló előadását ezért a másodfokú bíróságnak meg kell vizsgálnia és értékelnie kell abból a szempontból, hogy az új tényre (bizonyítékra) hivatkozásnak a

törvényi feltételei fennállnak-e, azok hiányában az elsőfokú ítélet felülbírálata során az elsőként a fellebbezésben hivatkozott tényt figyelmen kívül kell hagynia, nem vizsgálhatja annak relevanciáját. A felperesre kedvező ítéletet a másodfokú bíróság az először a fellebbezésében hivatkozott, de az elsőfokú eljárásban akadálytalanul előadható tényre alapítottan a Kúria szerint sem hozhatott. A jogszabálysértés ténybeli alapjai - ha fennálltak - már a perindításkor megvalósultak, a felperes előtt az elsőfokú eljárásban már ismert volt a Vagyontv. és Vagyontv.vhr. által előírt versenyeztetés és a vagyonkezelői előzetes jóváhagyás állítólagos hiánya. Ezen körülmények tekintetében a felek részéről az elsőfokú eljárásban még csak tényállításokra sem került sor, így ezek esetleges hiányát az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok alapján nem észlelhette, bizonyítás hivatalból történő felvételének pedig nem volt helye.

- [12] A semmisségi ok hivatalbóli észlelése kapcsán követendő eljárásról szóló 1/2005. (VI. 15.) PK vélemény szerint, ha a hivatkozott semmisségi ok észlelhető lett volna, az azt eredményezi, hogy a bíróság erről tájékoztatást nyújt a feleknek és lehetőséget biztosít a részükre az ezzel kapcsolatos nyilatkozataik megtételére. Ezt követően a bíróság a kereseti kérelem és az ellenkérelem, vagy a jogorvoslati kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintettel hoz döntést az ügyben. A felperes perbeli igényérvényesítése azonban kizárólag az alperes pénzbeni marasztalását célozta, annak jogi megalapozása érdekében hivatkozott a térítési díjra vonatkozó jogszabályok megsértésére, ez okból a szerződések részleges, az ellenszolgáltatásra vonatkozó szerződéses kikötésekre korlátozott érvénytelenségére. A részleges érvénytelenség levonható jogkövetkezményeként kérte a szerződések érvényessé nyilvánítását. A felperes marasztalási keresete csak abban az esetben vezethetett eredményre, ha a teljesített szerződéssel szemben az alperes többletfizetési kötelezettségét megalapozó jogállítást és tényállítást tesz. A felperesre kedvezőbb döntést ennek megfelelően csak az eredményezhetett volna, ha a bíróság hivatalból olyan érvénytelenségi okot észlel, amely erre az eredményre vezet. Abban az esetben, ha egy szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet érvényesítenek és a fél a keresetében kéri a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazását is, az rPtk. 200. § (2) bekezdésén alapuló érvénytelenségi kereset jogi megalapozására nem elegendő annak megjelölése, hogy a szerződés mely jogszabályba ütközik, hanem azt is elő kell adni, hogy annak jogkövetkezménye a szerződés olyan részbeni érvénytelensége, amely orvosolható az alperes kért marasztalásához vezető érvényessé nyilvánítással.
- [13] A marasztalási, meghatározott pénzösszeg megfizetésére kötelezés iránti érvénytelenségi kereset jogi megalapozására a fellebbezésben felhozott jogszabály - Vagyontv. és Vagyontv.vhr. - megsértése és annak ténybeli alapja - a versenyeztetés és vagyonkezelői előzetes jóváhagyás hiánya - nem alkalmas, mert abból nem következik sem a szerződés érvénytelenségének részleges jellege, sem az érvénytelenség keresetben kért jogkövetkezménye, a részben érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításának a lehetősége, azaz, az, hogy az érvénytelenség oka megszüntethető. Még kevésbé következik ebből ennek módja: az alperes - a jogerős ítélet szerint a perbeli szerződéses jogvitában nem alkalmazható - jogszabályban meghatározott díj alkalmazásával történő marasztalása. Ebből okszerűen az is következik, hogy a felperes marasztalási keresete kapcsán az érvényesített semmisségi ok - rPtk. 200. § (2) bekezdése - fennállása, az érvénytelenség alkalmazni kért jogkövetkezménye - rPtk. 237. § (2) bekezdés második mondat - a fellebbezésben hivatkozott jogszabály megsértése miatt nem volt megállapítható, az általa utóbb hivatkozott, eltérő semmisségi okok hivatalból történő észlelése pedig a keresetet nem alapozta volna meg, azt változatlanul el kellett volna utasítani.
- [14] A másodfokú bíróság jogerős ítéletének lényegi, a jogvitát eldöntő indokai szerint az alperes marasztalása érdekében a felperes által megsértettként hivatkozott jogszabályok: az NMr.1., az NMr.2., és a Kr.1. egyes egészségügyi szakellátások társadalombiztosítási finanszírozásával kapcsolatos rendeletek, így a felek szerződéses jogviszonyában nem alkalmazandóak, nem tartoznak azok hatálya alá a gyógyszergyártó alperes felperessel kötött, keresettel támadott szerződése. Ennek

az ügy érdemét érintő kérdésnek a jogerős ítéletben felhozott indokait a felperes a felülvizsgálati kérelmében kifejtettekkel nem tudta megdönteni. Az NMr.1. felülvizsgálati kérelemben kiemelt azon szabálya, hogy csak egészségügyi intézmény és vérellátó állomás köteles a vérkészítményért a jogszabályban rögzített térítési díjat fizetni, nem értelmezhető az írott norma nyelvtani jelentésével ellentétesen. A feldolgozásra átadott vérkészítményért is kell térítési díjat fizetni, azonban az ellenszolgáltatás meghatározása az rPtk. 200. § (1) bekezdése alapján - eltérő jogi norma hiányában - a felek szerződési szabadsága körébe tartozott. A jogszabály hatályának önkényes kiterjesztését jelentik a felperes azon érvei, amelyek szerint számára a vérkészítmények előállítása jelentős költségtényező; az FFP a profitorientált gyógyszergyártás alapanyaga. Még kevésbé érv a jogszabály hatályának a kiterjesztése mellett az, hogy az FFP térítési díját a rendelet melléklete tartalmazza. A rendelet melléklete a jogszabály része, ugyanúgy normatartalmat hordoz, mint a jogszabály bármely más rendelkezése, azonban ahogyan a rendeleti szabály is, a rendelet személyi és tárgyi hatálya alá esik. Ahogyan arra Kúria már rámutatott, jogszabály törzsszövegét és a hozzá kapcsolódó mellékletet együtt kell alkalmazni [KGD2015. 49.]. A perbeli jogvitában ez azt jelentette, hogy a rendelet hatálya vonatkozik a kizárólag technikai, szerkesztési szempontból elkülönülő mellékletére is. A jogalanyok széles körének alapvető, mindennapi viszonyait szabályozó jogszabály személyi hatályára vonatkozó általános szabály, a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 11. § (1) bekezdése csak az esetben irányadó, ha egyes jogszabályok ettől eltérően nem határozzák meg a saját területi és személyi hatályukat [különös szabály]. A jogbiztonság elvét sérti, önkényes jogalkalmazást enged a felperes azon jogi érvelése, hogy egy hatályon kívül helyezett jogszabályból lehetne következtetni a hatályos szabály tárgyi hatályára, illetve a személyi hatály megállapításánál nem a Kr.1. felhasználó definíciója, hanem annak köznapi értelme a releváns. A Kr.1. későbbi hatályon kívül helyezése az érvelést azért nem támaszthatja alá, mert a szerződés érvénytelensége a szerződés megkötésekor eldől, azt, hogy a szerződés jogszabályba ütközik-e, a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok alapján kell megítélni. A semmisségi ok miatt a szerződés a törvény erejénél fogva, megkötésének időpontjától érvénytelen, az ex tunc hatályú érvénytelenség felperes által kért jogkövetkezménye, a szerződés érvényessé nyilvánítása is a megkötése időpontjára visszamenő hatállyal érvényesül a bíróság ex tunc hatályú konstitutív döntésével [Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5.].

- [15] Miután a kifejtettek tekintetével a felperes által a felülvizsgálati kérelemben előadott logikai és rendszertani összefüggések tévesek, a Kúria a jogerős ítéletet, a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján, figyelemmel annak helyes indokaira, hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [16] A felperes a Pp. 270. § (1), a 78. § (1) bekezdés alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5)-(6) bekezdése alapján, a kifejtett képviseleti tevékenységgel arányban meghatározott felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján személyes illetékmentes felperes, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban tárgyában hozott 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés szerint a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére nem volt kötelezhető, azt a 14. § alapján az állam viseli.
- [17] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [18] A határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pont zárja ki.

Budapest, 2020. október 6.

Dr. Puskás Péter s.k. a tanács elnöke, dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, dr. Magosi Szilvia s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Sz.Sz.

bíróági ügyintéző